

Noordelijke Rekenkamer
Dr. Nassaulaan 5
9401 HJ ASSEN

Leeuwarden, 4 december 2018
Verzonden, - 4 DEC. 2018

Ons kenmerk : 01598869
Afd./Opgave : Energietransitie en circulair grondstoffengebruik
Behandeld door : Jan Jaap Dicke / (058) 292 59 25 of j.j.dicke@fryslan.frl
Uw kenmerk :
Bijlage(n) :

Onderwerp : Reactie op het rapport Energie in Transitie

Geachte mevrouw Smilde,

In deze brief treft u onze reactie aan op het rapport Energie in Transitie dat wij op 8 november 2018, samen met een specifieke brief en twee essays, van u ontvingen.

Wij waarderen de wijze waarop u een overzicht geeft van energietransitie bij de provincies. Voor onze reactie op de aanbevelingen, hanteren wij dezelfde groepering als in uw rapport. Wij gaan hierbij alleen in op de aanbevelingen aan Gedeputeerde Staten. Wij gaan niet specifiek in op de aanbevelingen aan Provinciale Staten maar in algemene zin herkennen de aanbevelingen die u aan Provinciale Staten geeft.

Uw specifieke brief en de essays geven ons geen aanleiding tot opmerkingen.

Aanbevelingen

1. Bepaal de weg richting einddoel en stel tussendoelen op. Dat zorgt ervoor dat de opgave concreet en behapbaar wordt.
2. Reken door wat het ingezette instrumentarium oplevert aan energiebesparing, productie van hernieuwbare energie en CO₂-reductie en/of betrek expert judgement bij aanvang van het (nieuwe) energietransitie programma.
3. Stuur zowel op provinciaal niveau als voor de regio's in de Regionale Energiestrategieën aan op:
  - a. het zoveel mogelijk hanteren van dezelfde terminologie als het gaat om het formuleren van de ambities ten aanzien van energietransitie. Aansluitend bij Europese en landelijke afspraken gaat het om:
    - Opwekking hernieuwbare energie (in PJ en als % van het finale gebruik)
    - Energiebesparing (in PJ en als % van het finale gebruik)
    - CO₂-reductie (in tonnen)

- b. het gebruik van vergelijkbare eenheden en referentie jaren in de te formuleren ambities
- c. gelijke ijkmomenten in de periode tussen 2020 en 2050, bijvoorbeeld elke 5 jaar
- d. pak dit zoveel mogelijk in IPO-verband op

Reactie:

Wij onderschrijven deze aanbevelingen en nemen deze mee bij het opstellen van de Regionale energiestrategie (RES).

Wij merken hierbij op dat de aanbevelingen onder punt 4 in lijn zijn met de inzet bij de RES. In de Friese Energiestrategie (FES) uit 2017, is de energietransitie-opgave en de besparing al in PJ benoemd. De besparing is weergegeven in PJ en als percentage van het verwachte toekomstig gebruik. In het proces van 'FES naar RES' zal de opgave behalve in PJ ook in tonnen CO₂ reductie weer worden gegeven. De provincie is nauw betrokken bij de IPO aanpak, waarbij landelijk ook wordt samengewerkt met UvW en VNG.

Aanbevelingen

- 4. Maak gebruik van de landelijke Klimaatmonitor voor het in beeld brengen van effecten en voorzie PS daarnaast van informatie waaruit de inzet van de provincie en de resultaten daarvan blijkt.
- 5. Sluit met de indicator CO₂-uitstoot zoals opgenomen op waarstaatjeprovincie.nl (en de landelijke klimaatmonitor) aan op de in het BBV opgenomen indicatoren.
- 6. Stel via het IPO aan BZK voor om twee indicatoren toe te voegen aan de indicatoren die alle provincies gebruiken voor het thema energietransitie, te weten:
  - a. Omvang van finale energiegebruik in TJ en als percentage ten opzichte van het energiegebruik in 1990
  - b. Omvang van hernieuwbare energie als percentage van het finale energiegebruik

Reactie:

Met door ons ontwikkelde monitor Energietransitie, voldoen we voor een groot deel al aan deze aanbevelingen. We nemen deze aanbevelingen dan ook ter harte en zullen deze op korte termijn doorvoeren in onze monitor Energietransitie.

Aanbeveling

- 7. Maak interprovinciaal afspraken over het labelen van middelen voor energietransitie, zodat inzichtelijk kan worden gemaakt welke financiële impuls provincies geven aan de energietransitie.

Reactie:

Wij onderschrijven deze aanbeveling en zullen de mogelijkheden hiervoor binnen het IPO bespreken.

Aanbeveling

- 8. Zet in op een gezamenlijke leeragenda door middel van interprovinciale evaluaties van instrumenten. Zo ontstaat inzicht in de faal- en succesfactoren van provinciale instrumenten voor de energietransitie.

Reactie:

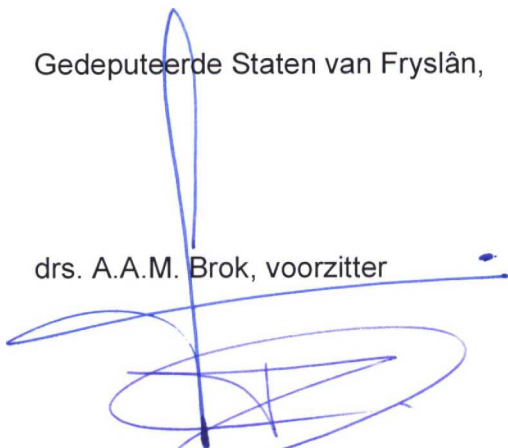
Wij onderschrijven deze aanbeveling en zullen de mogelijkheden hiervoor binnen het IPO bespreken.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

drs. A.A.M. Brok, voorzitter

R.E. Bouius - Riemersma, MBA MCM, secretaris

Nawoord Fryslân

Gedeputeerde Staten van Fryslân spreken hun waardering uit over het rapport Energie in transitie. Zij gaan in hun reactie expliciet in op de aanbevelingen die aan hen zijn geadresseerd. Zij onderschrijven alle aan hen geadresseerde aanbevelingen. Gedeputeerde Staten gaan niet expliciet in op de aanbevelingen gericht aan Provinciale Staten, maar melden dat deze wel herkenbaar zijn. De Noordelijke Rekenkamer is content met deze positieve bestuurlijke reactie en adviseert Provinciale Staten kennis te nemen van de aanvullende brief en de twee essays en de aanbevelingen in het rapport over te nemen.